

С. Ж. Асфендияров атындағы Қазақ Ұлттық Медицина Университеті

**Тақырыбы: Маскүнемдік, нашақорлық,
уытқорлық патофизиологиялық негіздері**

Орындаған: Асан Ә .

Факультеті: ЖМ

Курс: 2

Топ: 16-1

Қабылдаған: Абугалиева Ж.

Жоспар:

I. Кіріспе

II. Негізгі бөлім

1. Нашақорлық-қоғам дерті

2. Нашақорлық этиологиясы

3. Есірткі түрлері

4. Уытқорлық

5. Нашақорлық пен уытқорлықтың патогенезі

6. Маскүнемдік

III. Қорытынды

IV. Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.

Нашақорлық-наркомания (грек тілінен narke – мелшию және mania – ессіздік, кұтырыну) – есірткі заттарға патологиялық дағдыланудың нәтижесінде пайда болатын созылмалы ауру. Есірткі – ерекше және өлімге әкеліп соғатын сфера және бұл жерде гуманизм принциптерін қаншалықты қолдану толғандырады. Бір жағынан – оны жеткізіп, таратушы адамның өмірі, ал басқасында - оның «көмегімен» қиылған есірткіні пайдаланушының өмірі тұр.

Ғасыр індеттерінің
бірі нашақорлық
бұдан былай да
адамзат тұрған
жерде жойылмақ
емес деген
шешімге келген
шетелдік ғалымдар
мұны өркениетпен
бірге жүретін қара
құрт деп отыр.

Есірткі АҚШ-та ХІХ ғасырда пайда болды. Дәрігерлер алдына келген науқастарға, сай-сүйегіндей сырқырайтын ауруды басып, тез ұйықтататын дәрі-дәрмек ретінде адам ағзасының жалпы күш-қуатын арттыратын морфи мен апииннан алынатын препараттарды қолданатын.

Есірткі түрлері:

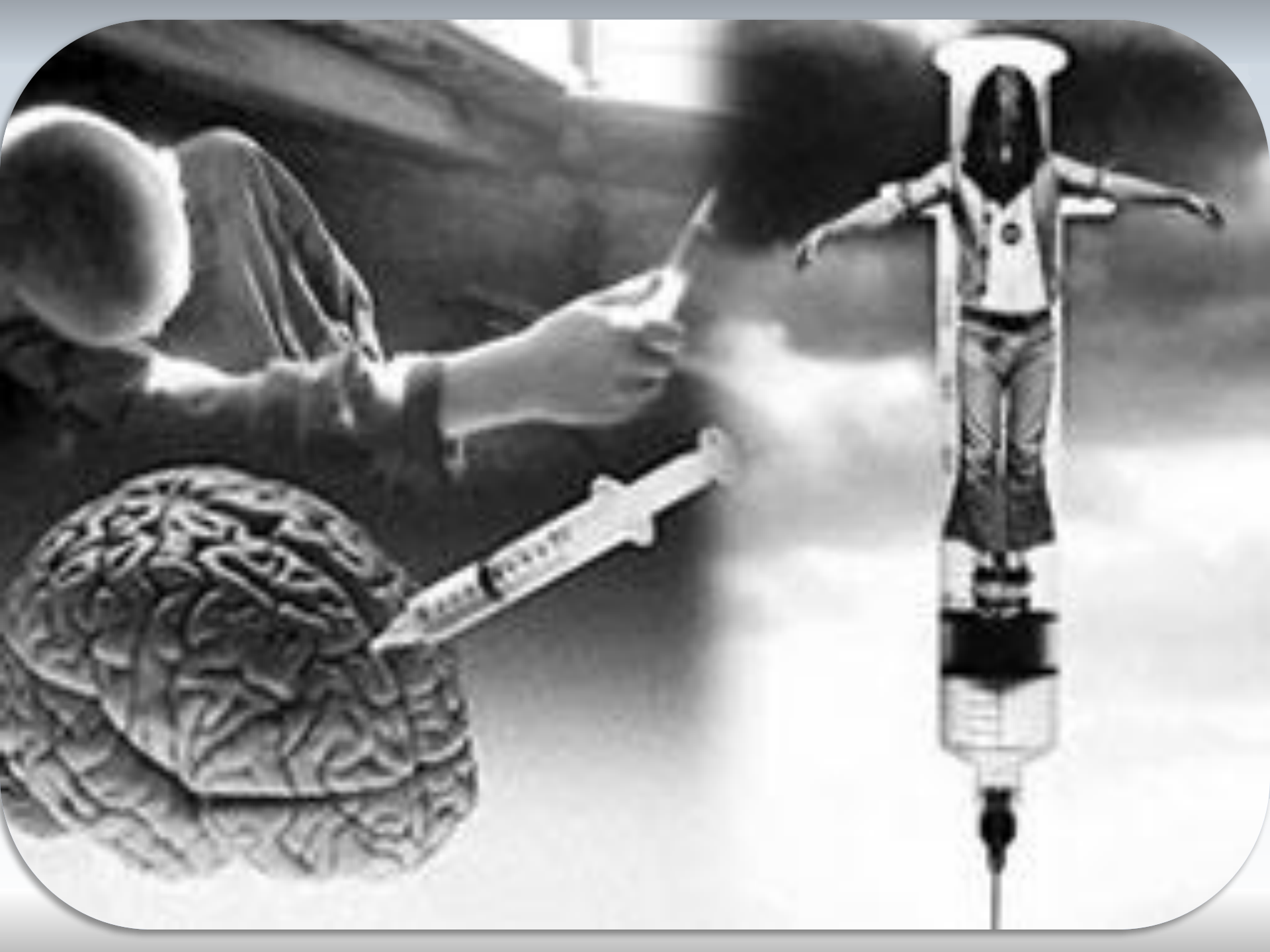
- Марихуана
- Героин
- Кокаин
- Экстази

Марихуана

Марихуана – кептірілген, ұсақ туралған жапырақтың, тұқымдар мен жасыл, қоңыр немесе сұр түсті сора гүлдерінің қосындысы. Марихуана – көптеген елдерде, оның ішінде Қазақстанда көп таралған заңсыз есірткі.

Марихуананың ықпалындағы адамның басы айналады, жүрісі бұзылады, үнемі күле береді және есте сақтау қабілеті төмендейді.

Кокаин

Кокаин – коки өсімдігінен шығарылған, негізінен ақ ұнтақ тәріздес есірткі. Кокаин ұнтағын ұсақтап мұрын арқылы тартады немесе тамырға енгізу үшін езеді.

Кокаинді тек бай адамдар қолдана алады, себебі оны сатып алу үшін аптасына мың доллардан астам ақша жұмсалады. Оған тез үйреніп кетуге болады.

Кокаинді қолданушылар **паранойд** болып келеді, олар миына қан құйылуынан, жүректің қысылуынан кенеттен өліп кетеді.

Алғашқы дозадан алған жақсы әсерлерді сезіну үшін кокаинді жиі және көптеп қолдану керек болады.

Героин

Ең алдымен опий пайда болды, содан кейін одан морфин алынды, одан героин шығарылды. Героин өзінің есірткілік белсенділігімен морфийнен әлдеқайда асып түседі. Ол қыздырғаннан кейін тамырға егіледі, шегіледі, онымен демалады. 2008 жылдың 8 айы ішінде Астана қаласында героиннің дозасын асырып қолданғаннан 19 жастан 30 жасқа дейін 48 адам көз жұмған.

Нашақорлардың түн ұйқылары бұзылады, артериалдық қан қысымы төмендейді, ине салу нәтижесінен тамырлары тесіледі, бауыры мен бүйректері ауырады, организмі дене және психологиялық жағынан әлсірейді, гепатит пен СПИД-ке шалдығады, ақырында өлімге әкеп соғады.

Экстази

Экстази— 1987 ж. Испанияда болған бір дискотекада «экстази» таблеткасын музыкамен біріктіруден болған эффект «ашылды». Экстази қолданғаннан кейін жеңілдік сезіледі, күш-қуаты күшейеді, көңіл көтеріп, бірнеше сағат қатарымен шаршамай билеуге болады. «Экстази» 2 сағаттан 8 сағатқа дейін әрекет етеді. Алайда «Экстазиден» қайтыс болғандардың саны көп. Ол ең қауіпті есірткі құралдарының қатарына саналып, БҰҰ-ның барлық елдерінде тыйым салынған. Осы есірткіні қолданған кезде адамның ми клеткалары, бауыры, бүйрегі бұзылады, жүйкесі бұзылады, тамырлары қысылады, ақырында өлімге әкеліп соғады.

Уытқорлық

- Уытқорлықтар есірткеге жатпайтын заттарды қабылдаудан дамиды. Ең жиі қолданылатын заттарға психотроптық дәрілер, транквилизаторлар, антидепрессанттар жатады. Психотроптық дәрілер психоздарды,
- жүйке тозуын және соған ұқсас жүйке бұзылыстарын емдеу үшін қолданылады.
- Транквилизаторлар күңіл қобалжуларын, үрей, қорқыныш, сезімдерін басатын дәрілер.
- Антидепрессанттар адамның көңіл күй тұнжырауын жоятын, тұнжырау синдромымен ауыратын адамдардың көңілін көтеретін дәрілер.

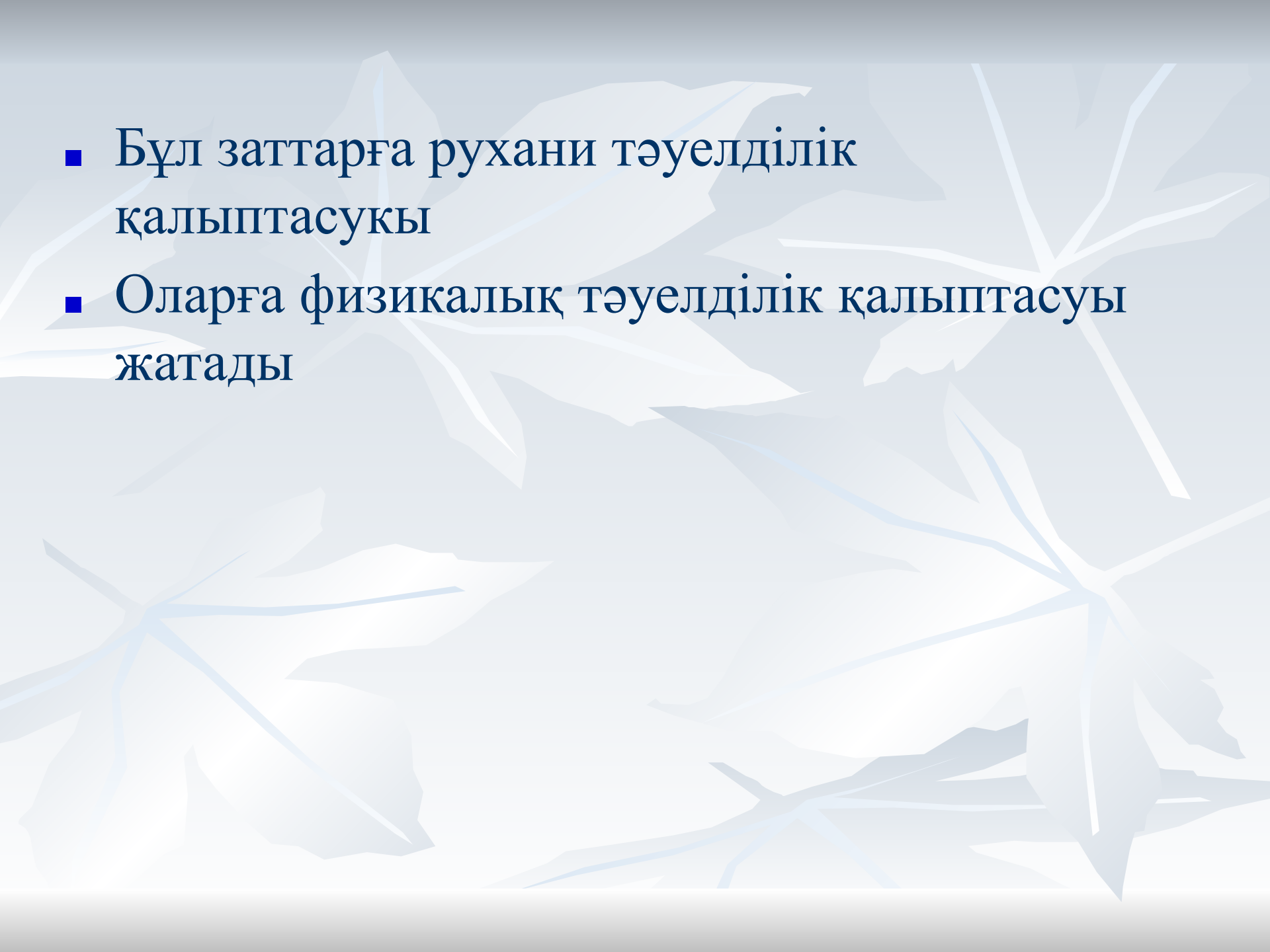
Психотроптық дәрілер

Нашақорлық пен уытқорлықтың патогенезі

Есірткілер мен уыттардың құрамында және әсер ету жолдарында белгілі айырмашылықтар бар. Алжалпы ортақ белгілеріне келетін болсақ:

- Жан-дүниеге әсер ететін заттары қайталап қабылдауға деген дерттік күштарлық болуы.
- Оларға организм төзімділігі қалыптасуы.

-
- Бұл заттарға рухани тәуелділік қалыптасуы
  - Оларға физикалық тәуелділік қалыптасуы жатады

Жан дүниесіне әсерлі заттарды қайталап қабылдауға дерттік күштарлық себептері:

- Көңшл күйін уақытша сергітіп, жайлылық шаттық сезім тудырады. Сондықтан оны қайталап қабылдауға деген ықылас пайда болады. Осыны « нығайту ерені » дейді.
- Оларды әрбір қабылдаудан кейінгі адамның жадыраңқы көңшл күйі дерттік жүйе қалыптасуына әкеледі.

Ал мида нығайту жүйесінің дәнекерлері болып домафин, норадреналин, серотонин, эндорфиндер мен энкефалиндер есептеледі. Есірткілер нығайту жүйесіні әсерлендіреді. Осыдан қорға жиналған қосымша жүкелік дәнекерлер көптеп шығады. Бұл әл-қуатты арттырып, қайта қабылдауға тұрақты күштарлықты қалыптастырады.

Біздің елдегі дәрігерлердің айтары
АҚШ ғалымдарының
тұжырымдамасына сәйкес, онда
нашақорларға ықпал ету тәсілін
өзгертуді ұсынады. Оларды
қылмыскер ретінде емес, ауруға
душар болған адамдар деген
тұрғыдан қарап, жазалаудың орнына
қайта емдеу қажет дегенді көлденең
тартады.

Маскүнемдік - спирттік ішімдіктерге

патологиялық түрде құмартудың арқасында болатын прогрессивті ауру.

Алкогольді ішуді қойғаннан кейін абстинентті

(**бас жазу**) синдром дамиды. Алкогольды ұзақ уақыт ішкеннен соң тұрақты соматоневрологиялық бұзылулар және психикалық кері кету болады, ұзақ уақыт маскүнемдік қалыптасып, өзіне де, қоғамға да әлеуметтік зиян келтіреді. Тәртіпті бұзу маскүнемдіктің әлеуметтік салдарынан болады.

Алкоголь психотропты әсер етіп, адамды мас қылады.

Қарапайым алкогольды мастану .

Мастанудың

- ❖ жеңіл ,
- ❖ орташа,
- ❖ ауыр дәрежелерін ажыратады.

Осы дәрежелер бірін-бірі бір реттік ішу кезінде алмастырып отыру мүмкін.

Алкогольдің қандағы мөлшеріне қарай
мастанудың мынадай деңгейлері
ажыратылады:

- ❖ 1-2% жеңіл,
- ❖ 3-4% орташа,
- ❖ 5-6%-ға дейін- ауыр,
7%-ден асса - өлімге алып келетін мөлшер

Маскүнемдіктің шығу тегінде алкогольдің арнайы әсерінен басқа үш түрлі себеп ықпал жасайды.

Олар:

- 1) Әлеуметтік,
- 2) Психологиялық,
- 3) Тұқым қуалаушылық себептер. Ата анасының біреуі маскүнем болғандықтан от басындағы шиеленісу, өз ара ұрыс керісі, үнемі психологиялық ұнамсыздықты тудырады. Бұл жағдай жасөспірімдер өз бетімен пайда болатын қауымдарға кіріп , алкоголь мен басқа есірткі заттарды қолданады.

Маскүнемдік патогенезі

- Ішімдікті жиі және ұдайы қабылдаудан дамитын элеуметтік және физиологиялық бейімделу үрдістерінің бұзылыстары. Жүйке жүйесінің бұзылыстарынан: энцефалопатия, психоздар дамуы, көңіл күйінің толқулары, маскүнемдік елірме, әртүрлі елестер мен сандырақтар, өзіне қол жұмсауға талпыну, озбырлыққа бейімділік, соңғы өткен оқиғаларға жадының әлсіреуі, шеткері жүйкелердің бұзылыстары дамиды. Және миға қан құйылу, қояншық ауруына ұқсас ұстамалар, дірілдеу қалтырау, қимыл қозғалыстың бұзылыстары, есту және көру жүйелерінің семуі байқалады;

Қорытынды

Елдегі есірткімен байланысты жағдайды жақсарту бойынша ауқымды жұмысты біз барлығымыз жұмыла істеуіміз керек. Сонда ғана біз оңтайлы нәтижелерге қол жеткізе аламыз.

Ең бастысы – есірткі бизнесіне және нашақорлыққа қарсы бірлесе отырып, күресуіміз қажет.

**Нашақорлыққа
жоқ де!**

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Әділман Нұрмұхамбетұлы
“Патофизиология” (2ші басылым, 2000 ж.)
2. В.Ю.Шанин “Патофизиология” 2003 г.
3. В.С. Моисеев, А.А.Шелепин “Алкоголь и болезни сердца”
4. Интернет мәліметтері Kaz.tube сайты.